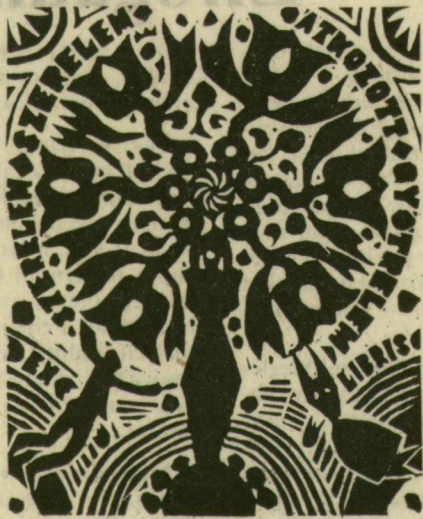

PAPP GYÖRGY METSZETE

SCHIRILLA, A VEGETARIÁNUS

Az élet célja: a többi ember szolgálata

„Idegességbe fullad és elpusztul a civilizáció, amely megveti, lábbal tiporja a szív sokkal ősbib és hatalmasabb igazságait.” — Az idézet Schirilla György egyik könyvéből, a *Vegetariánuskönyvből* való, melynek alcíme: Hogyan vihetjük legjobbra az életben? A hosszútávú, Duna-átúszó, természetgyógyász (hadd ne söröljam tovább) Schirilla Györggyel, életmódjáról, küzdelmeiről, céljairól beszélgettünk.

— Önről sokan tudják, hogy évtizedek óta vegetariánus, s igyekszik minél több embert megnyerni ennek az életmódnak.

— Hadd oszlassak el mindjárt az elején ezzel kapcsolatban egy tévedést. A legtöbb ember azt hiszi, hogy mi, vegetariánusok, egyszerűen „fűvő kecskék” vagyunk. Pedig ennél jóval többről van szó. A vegetariánizmus életforma, melynek célja a többi ember szolgálata. Persze, hogy beletartozik az is, hogy nem eszünk húst. Bár nem vagyok hívó, de hadd emlékeztessék itt arra, hogy már a bibliai tízparancsokban is az áll: „Ne ölj!” s nem csupán az, hogy ne gyilkolj embert! A nem ártás elve mellett azonban a húsevéstől más okok is visszatartanak bennünk.

Egészségünk érdekében elfogadjuk a természet törvényeit, azzal tápláljuk szervezetünket, amire annak szüksége van: ásványi anyagokban és vitaminokban gazdag zöldségekkel, magvakkal, gyümölcsökkel, tejtermékekkel.

— A szokás azonban mégiscsak nagy úr... S mi az a többlet, amit a lemondásért kaphatunk?

— Életkedvet, egészséget, testi és szellemi képességeink kibontakozását. Tudományos megfigyelések igazolták, hogy a vegetariánusok körében tízszer kevesebb a rák, nem beszélve az elhízás okozta szív- és érrendszeri, a reumás és egyéb megbetegedésekről. Közismert, hogy a bő hús- és zsíros ételeket tartalmazó ebéd után bágyadság, lomhaság, csömör vesz erőt az emberen. Feketékvé, bor vagy cigaretta kell ahhoz, hogy a normális tevékenység zökkenőmentes legyen, és az illető mozogni, dolgozni tudjon. A vegetariánus ember ugyanakkor teljes munkaerővel és kedvvel dolgozik ebédje befejeztével.

— Beszélgetésünk elején egy köteg levelet mutatott nekem...

— Igen. Éjszakáimat leginkább azzal töltöm, hogy a segítséget kérő betegeknek adok tanácsokat, levélben. De személyesen is rengetegen megkeresnek. Tagja vagyok a Budapesti Természetgyógyászok és Egészségvédők Tudományos Egyesületének, s elsősorban szív- és érrendszeri betegségeket gyógyítok. De nem mellékhatásokban bővelkedő tablettákkal vagy amputációval. Mindenekelőtt a táplálkozás megváltoztatásával. Persze, ez önmagában nem elég, szükség van vízkúra, és mozgásra is. Váltakozó hideg, illetve forró lábfürdővel számos amputálásra váró, gyógyítha-

tatlannak minősített beteget gyógyítottam már meg.

— Kanyarodjunk vissza a vegetariánizmushoz, mint életformához. Mit jelent ez bővebben?

— A vegetariánus ember erkölcsi életének pillérei a szeretet, az alázat, a türelem, a harmónia, a figyelmesség, a lemondás, a szorgalom és az önfegyelm. Nem az önző célok, az értelmetlen külsőségek hajszolása, hanem a tartalmas élet. Én mindennap úgy akarok lefeküdni, hogy valakiért tettem valamit. A boldogsághoz szükség van a testi egészségre, a lelki kiegyensúlyozottságra és a jó kommunikációra, tehát az embertársainkkal való szeretetteljes kapcsolat kialakítására. A lelki harmónia, a kiegyensúlyozottság viszont távolról sem csupán a húsevés elhagyásából ered. Szükség van elmélyülésre, meditációra is. Ezt persze semmiképp se úgy képzelem, hogy valaki turbánnal a fején, törökülésben mered a semmibe. A meditáció alkalmat ad arra, hogy testünk és agyunk ellazításával rádobbenjünk dolgokra, megértsünk folyamatokat, jelenségeket, melyeket a mindennapi rohanásban észre sem veszünk. S ezáltal életünket tudatosabban irányíthatjuk, magunk válhatunk sorsunk formálói.

— Említette, hogy Ön szerint eltűnőben van a szeretet, teret hódít az önzés. Vajon mi lehet ennek az oka?

— A szeretet eltűnt a hittel együtt. Megint csak a valláshoz kanyarodok vissza. Nálunk a háború utáni nemzedék hit nélkül nőtt fel, s ennek most érezzük a következményeit. Nem azt mondom én, hogy vezessük be minden iskolába újra kötelezően a hittanórát. De kísérjük meg jóságra, tartalmas életre nevelni az embereket. Évek óta harcolok már az iskolai életmódórák bevezetéséért, de a dolog még mindig nincs sínen. A mai oktatási rendszerünk egyébként is arra törekszik, hogy tömegembereket neveljen. Nem fogadja el, ha valaki más, mint a többi, beleerőlteti egy uniformisba. Ez pedig semmi másra nem jó, mint a kreativitás visszaszorítása, a tehetség elpusztítása. S aztán jön a családottság, a sikerélményhiány, az agresszió, az irigység és a káröröm... Persze, az emberi érzésekkel nemcsak nálunk van baj. Nyugaton, de főleg Európában egyre jobban elhatárolódik az idegesség. S ez nagyon veszélyes folyamat, hiszen béke az emberek, a népek között csak akkor lehet, ha minden egyes ember megteremti a saját belső békéjét, harmóniáját. Az emberek a hasznót, az előnyt, az élvezetet lesik, és nem keresik a természettel való egyesülést. A világ keleti felén, a távoli Ázsiában viszont több a boldog, nyugodt, kiegyensúlyozott ember, több a szeretet, a türelem, a kóros idegességtől mentesítő önfegyelmesség. Ki mérné állítani, hogy mi választottuk a helyesebb utat?...

LIPTÁK JUDIT

SZEVEDI FERENCES ÍRÓK (1.)

Jászberényi Gáspár spanyolországi útja

Az irodalom fogalma, köre koronként változik: ahogyan Pázmány prédikációi, Mikes költött levelei kiszakíthatatlan részei irodalmunknak, éppen úgy az *utazási irodalom* is. A 17–19. század (sőt némiképpen a mostani is) bőséggel termelt irodalmi színvonalú, értékű utleírásokat, útinaplókat. Kovács Sándor Iván, a szegedi egyetem hajdani hallgatója és oktatója, most az Eötvös Loránd Tudományegyetem tanára és Monok István, a József Attila Tudományegyetem Központi Könyvtárának munkatársa már 1985-ben összeállította a *Magyar remekírók* című sorozat számára a régi magyar utazási irodalom antológiáját. Sajnos, megjelenését a Szépirodalmi Könyvkiadó nyomorúsága máig késlelteti. Amikor Kovács Sándor Iván a kísérő tanulmányának megbővített változatában számba vette irodalmunk e sajátos ágazatának eddigi eredményeit. (*A régi magyar utazási irodalom az európai utazáselméleti művek tükrében* címmel), joggal panaszkodott föl, hogy még a magyar irodalom történetének hatékony földolgozása („a spenót”) sem tartalmazza az utazási irodalom fogalmának és műfajainak leírását.

Ennek az irodalmi műnemnek két értékes alkotása valamiképpen Szegedhez fűződik. Egy évszázad választja el őket egymástól. Mind a kettőnek a kéziratát a gyöngyösi ferences rendház könyvtára őrizte meg, legalábbis addig, amíg a kutatók földolgozták. Mostani lelőhelyükről nem tudunk.

A latinul író magyar ferences

Az első kézirat nem is magyar nyelvű, hanem latin. Ám tudjuk, ezek is hozzátartoznak irodalmunkhoz. *Via Hispanica Anno Domini 1670 peracta* a címe. Magyarra téve e szavak: Spanyolországi utazás az Úrnak 1670. évében. Szauder József, aki a szegedi egyetem irodalomtörténeti Actájában 1971-ben beszámolt róla, azt írta, hogy szerzője a minorita rend provinciális, Jászberényi Gáspár. Ámde ezt a nevet mi ismerjük, mert viselője egy időben a szegedi-alsóvárosi obszerváns ferencesek rendházának főnöke, *gvárdiánja* volt. Ha minorita lett volna, művét nem Gyöngyösön őrizték volna!

Jászberényi Gáspárról a neve alapján tudjuk, hogy Jászberényben született. Karácsonyi János rendtörténetéből meg azt is, hogy 1637. április 17-én Gyöngyösön tette le a szerzetesi fogadalmat. 1644-ben, bár már fölszentelt pap volt, Szakolcán hittudományt tanult. *1647-ben választották először házfőnökké, mégpedig éppen Szegeden.* Ő volt az első szegedi gvárdián, aki a töröktől elűldözött csanádi püspöktől, a Nagyszombatban lakó Zongor Zsigmondtól 1648. május 10-én helynöki (vicarius generalis) megbízást kapott. 1651-ben Füleken, majd Kassán lett gvárdián. 1653 és 1656 közt kormánysegéd (a tartományfőnök helyettese), 1657-ben ismét gvárdián Szécsényben. 1659-ben helyettes gvárdián Galgócon, 1660-ban gvárdián Sümegen, 1663-ban Gyöngyösön. 1665-ben *custos* (őr), amely több rendház fölötti irányító hatáskört jelentett. 1667-ben Kecskeméten gvárdiánna, 1668. július 22-én pedig Szakolcán *provinciális*sá, az obszervánsok magyarországi tartományának főnökévé választották.

Ebben a minőségében utazott 1670-ben a spanyolországi Valladolidba a rend egyetemes gyűlésére (capitulum generale). Karácsonyi János 1922-ben még föltette a kérdést: „Megjárta-e Jászberényi Spanyolországot? nincs feljegyezve...” Utleírásából mi már tudjuk, hogy bizony, megjárta. E szónak mind a két értelmében.

Társa is volt, a cseh Podiebradszky Ambrus, 1671-től utódja a tartományfőnöki tisztségben. Ő 1643-ban lett szerzetesújonc (noví-

cus) Szakolcán, és 1644. szeptember 12-én Szegeden tette le a szegénységi és engedelmisségi fogadalmat az akkori provinciális, Somlyai Mihály kezébe. Szakolcán folytatta bölcsészeti tanulmányait, majd Körmöcbányán lett német nyelvű hitshónok (igehirdető, prédikátor), 1649-ben kormánysegéd, 1662-ben szintén német igehirdető Füleken, 1664-ben gvárdián Körmöcbányán. 1668-ban lett őr. E minőségben kísérté el Jászberényi Gáspárt a hosszú útra.

Az utazás

Tél derekán, 1670. január 7-én indultak el, s április 13-a lett, mire a spanyol határig elérkeztek. Többnyire „az apostolok lován”: naponta tízenöt-húsz kilométert gyalogolva; kocsira csak ritkán, könyörületből ülhetek. A rendi szabály szerint *pénz nem lehetett náluk.* Útközben rendháztól rendháza szerzetesársaik vendégszeretetére vagy világiaktól kapott alalmazásra voltak utalva.

A határt San Sebastian mellett lépték át. A rendi testvéreik körében találtak pihenést, kosztot, kvártélyt. Hivatásának és úticéljának megfelelően Jászberényi Gáspárt a világi dolgok nemigen foglalkoztatták. „Ennélfogva nem is gazdag ez a napló — írta Szauder —, helyi érdekességek, szubjektív megfigyelések, művészi arnyaló részletek leírásában; elsősorban a terület maga érdemel figyelmet, amelyet bejárt, elsőnek azok közül a magánszemélyek közül, akik úti élményeiket leírásra is érdemesnek találták. Az utleírás érdekességét tehát nem a tartalmában látjuk, hanem inkább abban, hogy a Spanyolországról szóló első személyes beszámoló.”

Mi érdekelte?

Figyelmével elsősorban az egyházi épületek, templomok, kegytárak felé fordult. Elálmodott a város plébániatemplomának drágakövekkel és gyöngyökkel díszes aranyfeszületének szépségén. Érdekelte a város földrajzi helyzete, védettsége is, amelyet elsősorban az Atlanti-óceánnak köszönhet. Följegyezte, hogy a kikötőben sok nagy hajót látott, de ez a látvány, bár szokatlan lehetett az alföldi magyar barát számára, nem foglalkoztatta túlságosan. Annál inkább a IV. Fülöp emelte hatalmas, a várost három oldalról is védő falak. Érthető, hiszen itthon még a török az úr, s a főlzabadulás lehetőségei izgatták a magyar embert. Az időjárásról kénytelen volt sokat írni, mert megkeresítette útjukat. Spanyolországot mindenütt meleg, napsütéses tájnak hitték; nem gondoltak arra, hogy céljukhoz csak a hegyes, zord baszk tartományokon keresztül juthatnak el. Április 10-én erős fagy volt, majd jégeső, amely véget nem érő hideg esőbe ment át. Így érték el Tolosába. Ismét ferences testvéreik vendégszeretétét élvezték. Utána azonban két héten át seholl sem találtak emberi szállásra, elegendő élelemre. A magas hegyek, az időjárás, a nélkülözés a végsőkéig elkésé- rítette a vándorokat. Rádásul Vitorriától Palenzueláig többször el is tévedtek. Megpróbáltatásaikról Jászberényi ezeket írta:

„Mihelyt felvirradt, kemény utunkat folytatnunk kellett, s hegyeken és völgyeken át, egész nap kinszenvedéssel mentünk, csak mentünk, amíg egy faluhoz, Villa Regalhoz nem értünk. Itt éjjeli szállásra egy özevgyasszony fogadott be bennünket. Nagyon keveset ettünk nála, s ott is maradtunk. Kora hajnalban keltünk fel, s indultunk útnak. Ebédre Onatába érkezünk, élelmünk azonban igen nyomorúságos volt... A hatalmas esők és sár miatt alig bírtunk elvergődni Vitorriába. Míg ide eljutottunk, egy nyomorult fészekben. Salinasban szálltunk meg. Még egy korty bort, egy

falat élelmet sem kaptunk. Mint-hogy pedig pénzünk nem volt, s hiába is kéregettünk, pusztán azzal a kenyérral kellett beérnünk, amit magunkkal hoztunk. Ilyen nyomorúságban feküdtünk le.”

A zord Baszkföld

Április 18-án erős fagy köszöntött be. Nagyon fáradtan érkeztek La Puebla de Argazonba. A szegény városkában a ferencesektől kapott ellátásuk is sanyarú volt.

A szélről is sokat szenvedtek. „Egyenesen szemközt fújt, oly erősen, hogy ujjainkat a hideg miatt sem kezünkön, sem lábunkon nem éreztük, hiszen meleg felső ruhánk nem is volt, minthogy ezt Galliában, a növekvő melegben levetettük magunkról. Azt hittük ugyanis, hogy Hispániában nagyobb meleg lesz, pedig hát hitünkkel ellentétben nem meleget, hanem fagyos hideget kaptunk. S még hozzá nemcsak itt van hideg, hanem Hispániának még az óceán mellett elterülő része is állandóan fagyos. De hát mit tehetünk volna? Akár fagyban, akár szélben, csak mennünk kellett.”

Újabb jégeső verte őket, annyira, hogy a földre buktak, kezüket föl-sértették, lábukat megsebezték. Jászberényi kétségbeesetten kiáltott föl naplójában: „Talán itt, út közben kell majd elpusztulnunk?”

Ismét eltévedtek, s már végkimerülés fenyegette és halálfélelem fogta el őket. Késő éjszaka akadtak végre rá Sanctus Stephanus de Olmos kolostorára, amelyben váratlanul pompás fogadtatás, a hely csodálatos szépsége és gazdagsága kárpótolta őket szenvedéseikért. Háromnap pihenőjük alatt élvezték a rendház szép kertjét, gyümölcsseit, forrásvizét, szökőkútjait.

Burgos felé

Április 30-án indultak tovább, újabb, még hosszabb vészontagságos útjukra, Burgos felé. Szauder közléséből nem világlik ki, hogy itt megszakad-e az útinapló, vagy csak az ő följegyzései csonkák. Mert sem a rendi gyűlésről, sem a visszaútról nem olvasunk. De érdemes ide iktatnom a közétevének összegző méltatását:

„Az utleírás érdekességének csúcspontjához kétségtelenül az idézett úti szenvedésekről szóló beszámolóban érkezzünk el. Azt azonban, ami ezt a leírást különös erővel látja el, s oly egyéni jelleggel, mint amilyen kevés más utleírásban találkozunk, elsősorban az egymásra következő események kontrasztthatásában fedezzük fel. Éspedig azoknak az ellentéteknek a hatásában, amelyek leginkább Spanyolországra illenek rá, az ország időjárására, tájának meglepetéseire, embereinek végtelen, hol nyomorúságos, hol fényűző bánásmódjára.”

S mi lett a barátokkal, miután hazatértek? Podiebradszky páter, mint írtam, 1671. május 30-ától 1674. május 14-éig provinciális volt. 1675-ben Hradistyén a novíciusok mestere. Még a ferencesek közt is lappangó nemzetiségi feszültségekről árulkodik, hogy ekkoriban Podiebradszky Ambrus el akarta szakítani a többségükben cseh és szlovák barátokkal bíró földvidéki ferences rendházakat a magyar rendtartománytól. Ezt azonban a rendfőnök megtiltotta, s tilalmát X. Kelemen pápa 1676. január 10-én megerősítette. Podiebradszky páter még gvárdián lett Sztropkón és másodszor is Körmöcbányán. Utolsó hírlunk 1691-ből van róla: ekkor ismét kormánysegéd.

Jászberényi Gáspár 1672-ben Kassán, 1673-ban Gyöngyösön, 1677-ben ismét Kassán gvárdián. Tübbet nem tudunk róla.

PÉTER LÁSZLÓ

* Jövő szombaton
Kiss István szentföldi utazása